

HOMOLOGACIÓ DE RARESES ORNITOLÒGIQUES A MALLORCA. INFORME DE 1993

Carlos LÓPEZ-JURADO, Coordinador del Comitè d'Homologació de Rareses a Mallorca del GOB

Resum.- Tercer informe anual del Comitè d'Homologació de Rareses a Mallorca. S'hi presenten 29 registres, la majoria de 1993. Se n'accepten 23 (79%). Entre ells destaquen els primers registres segurs de gavina cendrosa (*Larus canus*), llambritja de bec vermell (*Sterna caspia*), gaig blau (*Coracias garrulus*), terrolot de prat (*Calandrella rufescens*), titina d'aigua (*Anthus petrosus*), busqueret emmascarat (*Sylvia hortensis*), gorrió de passa (*Passer hispaniolensis*) i gorrió d'ala blanca (*Montifringila nivalis*).

També inclouem 13 observacions a Balears homologades pel Comitè Ibèric de Raritats (CIR) de la Sociedad Española de Ornitología (SEO), informe de 1991 (*Ardeola*, 40(2), 1993: 177-192), pertanyents a ànnera canyella (*Tadorna ferruginea*), guatlereta d'ala negra (*Glareola nordmanni*), cegall reial (*Gallinago media*), cama groga (*Tringa flavipes*), paràsit coallarga (*Stercorarius longicaudus*), menjamosques barba-roja (*Ficedula parva*), menjamosques de collar (*Ficedula albicollis*), cap-xerigany emmascarat (*Lanius nubicus*) i hortolà petit (*Emberiza pusilla*).

Summary.- Homologation of bird rarities in Mallorca, third annual report (1993). 29 records were submitted, most of them from 1993. 23 records (79%) have been accepted. Remarkable are the first confirmed records of Common Gull (*Larus canus*), Caspian Tern (*Sterna caspia*), Roller (*Coracias garrulus*), Lesser Short-toed Lark (*Calandrella rufescens*), Rock Pipit (*Anthus petrosus*), Orphean Warbler (*Sylvia hortensis*), Spanish Sparrow (*Passer hispaniolensis*) and Snow Finch (*Montifringila nivalis*).

Also presented are 13 records for the Balearics which were accepted by the Iberian Committee of Rarities (CIR) of the Spanish Ornithological Society (SEO) in its 1991 report (*Ardeola*, 40(2), 1993: 177-192), corresponding to Ruddy Shelduck (*Tadorna ferruginea*), Black-winged Pratincole (*Glareola nordmanni*), Great Snipe (*Gallinago media*), Lesser Yellowlegs (*Tringa flavipes*), Long-tailed Skua (*Stercorarius longicaudus*), Red-breasted Flycatcher (*Ficedula parva*), Collared Flycatcher (*Ficedula albicollis*), Masked Shrike (*Lanius nubicus*) and Little Bunting (*Emberiza pusilla*).

Aquest és el tercer informe anual que presentam sobre l'homologació d'aucells rars a Mallorca. El Comitè que ha preparat aquest informe ha estat integrat pels següents ornitòlegs: Pere Garcias, Juan Miguel González, Maties

Rebassa i, com a coordinador, Carlos López-Jurado.

Se presenten 26 registres relatius a 1993, però se n'inclouen també tres de 1992. En total s'han homologat 23 registres, que representen el 79%,

augmentant el percentatge de registres respecte d'anys anteriors. Els registres no acceptats tan sols són considerats insuficientment documentats pel Comitè, aquest es manifesta disposat a revisar-los en el cas que pugui ser subministrada una informació més completa que els avali.

Per altra part, certes dades de 1993 se troben encara en el Comitè pendents d'homologació i seran incloses en l'informe pròxim. Les espècies considerades en aquest informe són les que figuren a la "Llista de rareses locals de les Balears" publicada a l'Anuari Ornitològic de 1992, volum 7, pàg. 126.

Per primera vegada tenim registres segurs de les següents rareses locals: gavina cendrosa (*Larus canus*), llambritja de bec vermell (*Sterna caspia*), gaig blau (*Coracias garrulus*), terrolot de prat (*Calandrella rufescens*), titina d'aigua (*Anthus petrosus*), busqueret emmascarat (*Sylvia hortensis*), gorrió de passa (*Passer hispaniolensis*) i gorrió d'ala blanca (*Montifringila nivalis*).

D'altra banda, també s'inclou la revisió d'un registre no homologat de l'informe de 1992 (del desaparegut Comitè de Rareses de Balears -CRB-), i a títol informatiu, tretze observacions a Balears homologades pel Comitè Ibèric de Rarezas (CIR) de la Sociedad Española de Ornitología (SEO), publicades en el seu darrer informe de 1991, a la revista *Ardeola*, volum 40(2), 1993: 177-192, pertanyents a les següents espècies: ànnera canyella (*Tadorna ferruginea*), guatlereta d'ala negra (*Glareola nordmanni*), cegall reial (*Gallinago media*), cama groga (*Tringa flavipes*), paràsit coallarga (*Stercorarius longicaudus*), menjamosques barba-roja (*Ficedula parva*),

menjamosques de collar (*Ficedula albicollis*), cap-xerigany emmascarat (*Lanius nubicus*) i hortolà petit (*Emberiza pusilla*).

Modificacions a la lista de rareses

Per a pròxims informes, i seguint informació recent del CIR, la boscarla menja-moscards (*Acrocephalus palustris*) passa de ser considerada una raresa local a raresa ibèrica, i dues espècies deixen de ser rareses ibèriques i passen a ser rareses locals; aquestes són: soterí gris (*Podiceps griseigena*) i oca carablanca (*Anser albifrons*). Ambdues incusions a les llistes de rareses seran efectives a partir de 1994.

També s'inclouen tres noves espècies que se mencionen per primera vegada a Balears: gavina de cames roses (*Larus argentatus*), titina d'aigua (*Anthus petrosus*) i gorrió de passa (*Passer hispaniolensis*).

Presentació de l'informe

La llista sistemàtica que segueix s'ha elaborat d'acord amb els següents punts:

- Se publiquen només dades considerades segures.

- La xifra entre parèntesis que figura a continuació del nom de l'espècie indica els registres/exemplars homologats ja pel Comitè: 1) d'anys anteriors a 1993; 2) de 1993.

- En cada registre les dades s'ordenen així: 1) illa; 2) localitat; 3) nombre d'aucells observats; 4) edat i sexe, si se coneixen; 5) indicació sobre si l'aucell ha estat caçat, trampejat o trobat mort, i si se conserva i on; també si se disposa de fotografies; 6) data/es; 7) observador/s (no s'indiquen més de tres noms).

- Si no s'indica altra cosa, les dates se refereixen sempre a l'any 1993.

- La seqüència taxonòmica seguida és la de Voous (*The List of Birds of the Western Palearctic*, 1978).

- Un breu comentari sobre cada espècie intenta situar les observacions en relació al que se coneix sobre el status de l'espècie a les Balears, tenint en compte el que s'ha dit ja en informes anteriors i indicant al principi, entre parèntesis, l'àrea essencial de cria en el món.

La propietat de les dades contingudes a l'informe correspon als diferents observadors, que hauran de ser esmentats com a autors a la bibliografia.

Llista dels registres homologats

Tadorna ferruginea

Ànnera canyella (CIR, 1991: 12/21, 1/1)
1989:

Mallorca, s'Albufera (Muro), quatre - un mascle i tres indeterminats-, 23 de novembre de 1988 a 15 de març de 1989 (P. Vicens, J. Bigrig i altres).

(Àsia centro-occidental, amb petites àrees al sud-est d'Europa i nord-est d'Àfrica). Primera observació que coneixem per a Balears (E. de Juana, 1993, *Ardeola*, 40/2).

Marmaronetta angustirostris

Sel.la marbreca (2/2, 2/2)

Mallorca, s'Albufera (Muro), repetides observacions en es Colombar i sempre l'horabaixa, dos exemplars els dies 3, 6 i 10 de setembre i un exemplar els dies 18 de setembre i 5 d'octubre (M. Rebassa). Dos exemplars al Cíbollar, els dies 20 i 25 de novembre (A. Stagg).

(Paleàrtic). A l'Anuari hi ha publicada una observació anterior al Comitè, de dos exemplars corres-

ponents a agost de 1988, cosa que, a més de la hivernada de 2 exemplars el 1991, ens suggereix que el status d'aquesta espècie és d'hivernant rar irregular. Possiblement augmenti el nombre d'observacions, ja que se consolida la veïna Comunitat Valenciana com a segon nucli reproductor d'Europa (amb 18 parcelles) (J.D. Navarro, *Anuario Com. Valenciana 1991*).

Glareola nordmanni

Guatlereta d'ala negra (CIR, 1991: 0/0, 1/1)

1991:

Mallorca, Parc Natural de s'Albufera, un exemplar, 25 d'abril (J.R. King i altres).

(Desde Rússia meridional fins al centre d'Àsia). Primera observació per a Espanya i Portugal (E. de Juana, 1993, *Ardeola*, 40/2).

Gallinago media

Cegall reial (CIR, 1991: 3/5, 1/1)

1991:

Mallorca, s'Albufera, un exemplar, els dies 6 d'abril (P. Vicens), 9 i 12 d'abril (N. Riddiford) i 12 de maig (J. King).

1990:

Mallorca, S'Albufera, tres aus el 27 de març (P. Vicens) i aus soltes en diverses dates de l'u d'abril al 12 de maig (P. Vicens; N. Riddiford).

(Des d'Escandinàvia i Polònia fins a Sibèria occidental). Interessants observacions, que corresponen al pas primaveral i que és possible que siguin referides a individus diferents. En el volum *Ocells de la Història Natural dels Països Catalans* se recopilen només 6 observacions concretes per a les Balears, totes elles d'individus solts, essent quatre primaverals (31 de març a 29 d'abril), i dos a la tardor (14 de setembre i 5 d'octubre) (E. de Juana,

1993, *Ardeola*, 40/2). Primeres tres observacions segures per a les Balears.

Tringa flavipes

Camà groga (CIR, 1991: 11/11, 1/1)

1991:

Mallorca, s'Albufera, un adult, 25 d'abril (J.R. King).

(Nord-Amèrica). Primer registre per a les Balears (E. de Juana, 1993, *Ardeola*, 40/2).

Stercorarius parasiticus

Paràsit (3/3, 0/0)

1992:

Mallorca, Portocolom (Felanitx), un exemplar el 21 d'abril (S. McMinn).

(Paleàrtic). Hi ha publicat a l'Anuari només un registre a part dels revisats pel Comitè. Els registres homologats corresponen a un exemplar l'octubre de 1988 i un exemplar el maig de 1991. El seu status és d'accidental a les Balears.

Stercorarius longicaudus

Paràsit coallarga (CIR, 1991: 11/20, 6/7)

1991:

Mallorca, carretera entre Alcúdia i Ca'n Picafort, un exemplar, 25 d'abril (W. van der Waal i L. Haaghens).

(Holàrtic boreal) (E. de Juana, 1993, *Ardeola*, 40/2). Primera observació per a Balears.

Larus canus

Gavina cendrosa (0/0, 3/4)

Mallorca, s'Albufera (Muro), dos adults a la depuradora, el 27 d'abril (A.D. Hawkins, S. Hawkins). Un jove d'enguany a la depuradora, el 24 d'agost (A. Stagg, M. Rebassa).

Salobrar (Campos), un adult el 22 d'octubre (G. Hearl).

(Holàrtic). Tres primers registres segurs. A més dels publicats als di-

versos números de l'Anuari hi ha observacions d'un exemplar, el mes de maig de 1985 i febrer de 1987. A la Mediterrània occidental és un auell rar i escàs en migració i durant l'hivern.

Sterna caspia

Llambritja de bec vermell (0/0, 1/1)

Mallorca, s'Albufera (Muro), un adult a la depuradora, el 25 d'agost (A. Stagg) i el 26 i 27 d'agost (M. Rebassa, B. Ramis).

(Holàrtic, Afrotropical i Austroasiàtic). En anuaris previs hi ha 11 observacions sempre d'un exemplar, des de 1986 a 1990, corresponents totes elles a Mallorca. La majoria dels registres són a l'estiu, amb primera observació el 12-VII i darrera, el 29-IX. El seu status a Mallorca i Pitiüses és de migrant rar.

Coracias garrulus

Gaig blau (0/0, 1/1)

Mallorca, s'Albufera (Muro), un adult el 24 de juny (P. Vicens).

(Paleàrtic). Set observacions prèvies a Balears des de 1985 a 1989, sempre d'un exemplar, totes en primavera i estiu, primera observació 10-V i darrera el 26-VIII. Status a Balears, migrant rar.

Calandrella rufescens

Terrotot de prat (0/0, 1/2)

Mallorca, s'Albufera (Muro), un adult al camí dels polls devora la font i un altre adult a l'Amarador, ambdós el 20 d'abril (P. Vicens).

(Paleàrtic). Només dos registres previs ambdós el desembre. El status a Balears és d'accidental, cria accidental a Mallorca.

Anthus petrosus

Titina d'aigua (0/0, 2/2)

Mallorca, Moll de Can Picafort (Santa

Cap-xerigany d'esquena roja (*Lanius collurio*) jove. Cabrera, setembre 1993.

Foto: Juan Miguel González.

Photo 1. Red-backed Shrike (*Lanius collurio*), immature. Cabrera, September 1993.

Margalida), un exemplar el 15 de gener (T. Muñoz, C. Artigues).

S'Albufera (Muro), un exemplar a la depuradora, el 25 d'octubre (R. Taylor, R. Riddington).

(Paleàrtic occidental). Dos primers registres segurs, des del canvi de denominació (abans *Anthus spinoletta petrosus*), d'aquesta espècie accidental per a Balears.

Cercotrichas galactotes

Coadreta (2/2, 1/1)

Mallorca, Vall de Bóquer (Pollença), un exemplar el 14 de maig (G. Hearl).

(Paleàrtic). Tercer registre segur per a Balears d'aquesta espècie accidental.

Hippolais pallida

Bosqueta pàl·lida (2/2, 0/0)

1992

Cabrera (Palma), un exemplar el 17 d'agost (T. Muñoz, C. López-Jurado).

(Paleàrtic: Mediterrani). Segona observació segura, encara que hi ha publicats a l'Anuari quatre registres més el 1990. El seu status és de migrant escàs a Mallorca i Pitiüses.

Sylvia hortensis

Busqueret emmascarat (0/0, 1/1)

Mallorca, Sóller, un mascle adult el 3 de juny (P.J. Dunn).

(Paleàrtic: Mediterrani). Primera observació segura a Mallorca. El seu

status és d'accidental a les Balears.

Ficedula parva

Menjamosques barba-roja (CIR, 1991: 4/4, 3/3)

1991:

Sa Dragonera, un aucell de primer any trampejat per a anellament i fotografiat, 12 a 15 d'octubre (J.M. González).

(Europa central i oriental; Àsia).

Per segon any consecutiu s'homologuen registres d'aquesta espècie, que com els anteriors i la gran majoria dels que se coneixen per a Espanya resulten orientals i de setembre-octubre (E. de Juana, 1993, *Ardeola*, 40/2). Primer registre segur per a les Balears.

Ficedula albicollis

Menjamosques de collar (CIR, 1991: 3/3, 1/1)

1991:

Mallorca, Parc Natural de s'Albufera, una femella de primer any, trampejada per a anellament i fotografiada (vegeu *Anuari* 1991, vol. 6: 99) el 14 de maig i vista novament el 15, s'homologa com a híbrid de menjamosques negre (*Ficedula hypoleuca*) i menjamosques de collar (*Ficedula albicollis*) (J. King i N. Riddiford).

1990:

Mallorca, Parc Natural de s'Albufera, pinar de Ses Puntes, un mascle, 1 de maig (N. Riddiford i molts altres observadors).

(Europa central i oriental, i parts de Turquia, el Càucàs i Iran). Especial valor té el registre corresponent a la femella híbrida *Ficedula hypoleuca* X *albicollis*, que va venir acompanyat de bones fotografies i d'una no menys excel·lent descripció (E. de Juana, 1993, *Ardeola*, 40/2). Primers dos registres segurs per a les Balears.

Lanius collurio

Cap-xerigany d'esquena roja (6/9, 2/3) Mallorca, Cap Salines (Santanyí), una femella el 12 de maig (S. Denny).

Cabrera (Palma), 2 exemplars joves són capturats per a anellament i fotografiats, els dies 29 i 30 de setembre (J.M. González, J.C. Abella).

(Paleàrtic). Són vuit primers registres segurs en dos anys. Les 6 observacions del pas prenupcial corresponen totes a maig, i les del post-nupcial dues a setembre i una a octubre. Aquestes dades corroboren el seu status a les Balears com a migrant rar irregular.

Lanius excubitor

Cap-xerigany reial (1/1, 1/1)

Cabrera (Palma), un adult el 22 d'agost (M. Rebassa, P. Sunyer, M. Suárez).

(Holàrtic). Segona observació segura. El seu status és hivernant i migrant rar a les Balears.

Lanius nubicus

Cap-xerigany emmascarat (CIR, 1991: 0/0, 1/1)

1991:

Mallorca, Port de Pollença, un mascle adult, 22 a 26 d'abril (P.M. Hill i M. Smiles; D.P. Dunk).

(Des de Grècia i Turquia fins a Iran). Primer registre per a les Illes Balears. En el conjunt d'Espanya són dades prèvies les observacions d'un aucell a Gibraltar el 1863 (Saunders, 1871), dos a Doñana el 1956 (Mountfort i Ferguson-Lee, 1961) i un a Cazorla el 1962 (*Ardeola*, 9: 151-152), sempre durant el mes de maig. Les aparicions d'aquest cap-xerigany en el Mediterrani occidental són certament rares i així a França només se disposa d'un registre, d'abril de 1961 (Dubois i Yésou, 1992) (E. de Juana,

Gorrió de passa (*Passer hispaniolensis*) mascle adult. Cabrera, abril 1993.

Foto: Juan Miguel González.

Spanish Sparrow (*Passer hispaniolensis*), adult male. Cabrera, April.

1993, *Ardeola*, 40/2).

Passer hispaniolensis

Gorrió de passa (0/0, 2/3)

Cabrera (Palma), dos mascles adults són capturats per a anellament i fotografiats, un exemplar el dia 22 i l'altre el 29 d'abril (J.C. Abella, J.M. González).

Mallorca, Secar de la Real (Palma), un mascle el 25 de maig (J.M. González).

(Paleàrtic: Nord d'Àfrica, Sardenya, Sicília i Mediterrani oriental). Primeres dues observacions segures per a Balears.

Montifringilla nivalis

Gorrió d'ala blanca (0/0, 4/7)

Mallorca, Puig de Massanella (Escorca), un esbart de quatre exemplars al cim, el 19 de gener (G. Hearl, D. Hanford, I. Tillotson, E. Davis).

Mirador del Mal Pas (Pollença), un exemplar el 28 de novembre (V. Gibson).

Talaia d'Albercutx (Pollença), un exemplar el 2 de desembre (V. Gibson); i un exemplar el 14 de desembre (M. Rebassa).

(CRB, 1992: 1 / 1)

Menorca, Cavalleria (es Mercadal), un exemplar el 8 de desembre (R. Triay, J. Capó, S. Cruz).

(Paleàrtic). Hi ha sis registres anteriors publicats a l'Anuari, que corresponen tres a febrer (1986, 89), i un als mesos de març (1989), maig (89) i octubre (86). El seu status a les Balears és d'hivernant rar irregular.

Emberiza pusilla

Hortolà petit (CIR, 1991: 4/4, 6/6)

1991:

Mallorca, Cases Velles, Cap de Formentor (Pollença), un adult, 26 de se-

tembre (C. Annan i M. Annan). Mortitx (Escorca), probable primer hivern, trampejat per a anellament i fotografiat (vegeu *Anuari* 1991, vol. 6: 101), 30 de novembre (G. Gargallo, J. Jaume i M. McMinn).

(Nord-est d'Europa i Sibèria). La mitja dotzena de registres d'aquesta tardor (entre 26 de setembre i 30 de novembre) ve a donar suport a anteriors suposicions nostres en el sentit que l'espècie deu arribar amb alguna freqüència a Espanya i Portugal i que el trampeig amb xarxes japoneses resulta probablement el millor mètode per observar-la (*Ardeola*, 38: 164)(E. de Juana, 1993, *Ardeola*, 40/2). Segon i tercer registre segur per a Balears.

Llista de registres no homologats

1990 (CIR):

Aix galericulata. Ànnera mandarina: Mallorca, Albufera, una femella adulta, 10 a 15 de novembre.

Buteo ruffinus. Aligot gros: Mallorca, Albufera, un adult, 26 de setembre, i dos adults, 18 de desembre.

1991 (CIR):

Mergus merganser. Peixatera grossa: Mallorca, badia de Santa Ponsa, una femella, 12 de gener.

Buteo ruffinus. Aligot gros: Mallorca, Castell d'Alaró, un exemplar, 15 de març.

Merops superciliosus. Abellerol gola-roja: Mallorca, Pollença, un exemplar, 10 de setembre.

1992:

Larus marinus. Gavinot: Mallorca, s'Albufera (Muro), un adult a es Cibollar, el 7 de setembre.

1993:

Streptopelia decaocto. Tórtora turca: Mallorca, Coves del Drach, Porto Cristo (Manacor), dos exemplars el 21 de febrer.

Anthus petrosus littoralis. Titina d'aigua: Mallorca, s'Albufera (Muro), un exemplar el 17 de gener.

Lanius minor. Cap-xerigany menut: Mallorca, Ctra. Artà-Betlem Km 6, un exemplar el 6 de gener.

Sturnus unicolor. Estornell negre: Mallorca, s'Albufera (Muro), un adult el 2 d'abril.

Emberiza cia. Hortolà negre: Mallorca, Talaiot de Ses Païsses (Artà), un exemplar el 28 de juny.

PETICIÓ D'INFORMACIÓ

MILANS REIALS MARCATS AMB MARQUES ALARS. Durant la primavera de 1993, a l'illa de Menorca, el GOB ha marcat 23 exemplars joves de milà reial (*Milvus milvus*) amb marques de color a la part superior de l'ala, para estudiar la dispersió i mortalitat juvenil. S'agrairà qualsevol informació sobre observació d'aquests exemplars, indicant el color de les marques i l'ala (dreta o esquerra) on la duïen, data, localitat i comportament, entre altres dades. Direcció de contacte: GOB-Menorca. Apt. de Correus 447. 07760 CIUTADELLA.

GAVINES D'AUDOUIN MARCADES AMB ANELLES DE COLOR. Des de l'any 1989 l'ICONA, dins el pla de recuperació de la gavina d'Audouin (*Larus audouinii*) a Espanya, ha procedit a marcar polls d'aquesta espècie a les Illes Balears. Les gavines van dotades d'una anella blanca de PVC amb tres dígitos negres. S'agrairà qualsevol comunicació al respecte, indicant inscripció, edat, data i localitat. Direcció de contacte: ICONA (Oficina de Anillamiento), Gran Vía de San Francisco, 35. 28005 MADRID.